

DE REIZENDE NIEUWSBODE.

A. 1886 N. 31.

97te JAARGANG.

ABONNEMENT.

Per half jaar franco per post f1.—

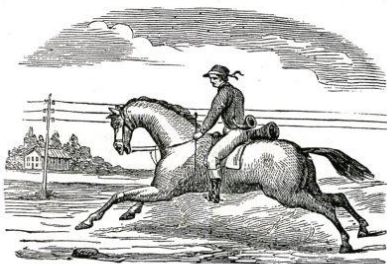
ADVERTENTIËN.

Van Een tot Zeven regels 75 Cts.

Grootere advertentiën

10 cent per gewone regel.

Zaterdag

31 Juli.

Advertentiën kunnen tot Vrijdag-middag, uiterlijk Vijf uur, ingezonden worden aan de drukkerij van dit Blad
HEERENGRACHT 319, AMSTERDAM.
Administratie en Expeditie door den Uitgever, Wijttenbachstraat 36, Amsterdam.

B I N N E N L A N D.

Door den Minister van Oorlog is ter

ticulieren, bijna alle van opschrift en 't gemeentewapen voorzien, aangeboden.

De bloemruikers van de feestcommissie, van

ben daaraan het hoofd te bieden. Tot uitbreiding van de legerformatie is besloten. De voeding achten de autoriteiten voldoende. Alles

6 afgedrukt en daaruit lezen we iets minder dédain dan in de verslaggeving van het *Algemeen Handelsblad* en zeker minder dan in die van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* (die uitvoerig geciteerd werd in *De Reizende Nieuwsbode*). Het totaal aantal burgers dat is omgekomen door geweervuur van het leger (manschappen uit de kazerne aan de Sarphatistraat, aangevuld met soldaten uit de vesting Naarden), wordt noch in het *Algemeen Handelsblad* noch in dit weekblad expliciet genoemd; als ik het hele verhaal in deze Nieuwsbode heb uitgelezen, heb ik 26 doden geteld.

Paul Klein

Oproer in Amsterdam in de jaren tachtig van de 20ste eeuw

Op 28 januari 2013 maakte koningin Beatrix haar aftreden bekend en dat gebeurde net zo onverwacht als koningin Juliana 33 jaar min 3 dagen eerder haar abdicatie bekendmaakte.

De Telegraaf van vrijdag 1 februari 1980.

Het Parool van maandag 3 maart 1980.

Hierboven en hiernaast: affiches die de hele maand april 1980 overal in Amsterdam te zien waren.

Al sinds 1970 werden in tal van steden in het hele land leegstaande woningen gekraakt, maar juist in 1980 waren de kraakacties in Amsterdam als protest tegen de woningnood heviger dan ooit tevoren. Burgemeester Polak had op schrikkelidag 1980 ontruiming van een gekraakt hoekpand Vondelstraat / Eerste Constantijn Huygensstraat bevolen. Net als bij het Palingoproer op die julizondag in 1886 bleek ook de Mobiele Eenheid op vrijdag 29 februari 1980 zich op het kritieke moment te moeten terugtrekken. Versterking bleek het hele weekend niet paraat en de ontruiming kon pas op maandagochtend 3 maart 1980 met groot materieel (vier tanks, scherpschutters, 1200 ME'ers) plaatsvinden. Zoveel machtsvertoon bij politieoptreden was in de Amsterdamse straten ongekend. De voorpagina van Het Parool van die dag sprak dan ook boekdelen. De weken die erop volgden, kenmerkten zich door een golf van publiciteit ten gunste van het kraken (30 april aktiedag! Kom naar Amsterdam, maar denk eraan: helm hoofdzaak!!). De frustratie over het uitblijven van

30 APRIL. AKTIEDAG !

PRESTIGE OBJECTEN

BEHARTIGT DE OVERHEID HET VOLKSBELANG ? NEE!

Al tientallen jaren wordt er door de politiek verantwoordelijken gekozen voor prestige objecten: Metro, Stadhuis, Opera en nu dan weer die kroning. Alleen grote ondernemingen verdienen aan dit soort zaken.

PRESTIGE OBJECTEN

METRO : 2 MILJARD (20000 WONINGEN)

STADHUIS . OPERA 360 MILJOEN UIT HUISVESTINGSPOT (3600 WONINGEN)

KRONING ? 56 MILJOEN (560 HUIZEN)

PALEIS HUIS ten BOSCH VERBOUWING 80MILJ. (800WONINGEN)

DURE OBJECTEN IN HET HELE LAND VELE MILJOENEN VELE WONINGEN

ONTRUIMING VAN DE VONDELSTRAAT 10 MILJOEN (100 HUIZEN)

DIT SCHREEUWT OM AKTIE (EN NU NIET LUDIEK) LAAT DEZE BELACHELIJKE MILJOENEN DANS NIET ONGESTOORD DOORGAAN

KOM NAAR AMSTERDAM
maar denk eraan : HELM HOOFDZAAK !!

maatregelen om de langjarige leegstand van woningen tegen te gaan, vond een uitlaatklep op kroningsdag.

Op zowel die zonnige 30 april 1980 als die zomerdag van 25 juli 1886 liet het contact tussen het beleidscentrum op het stadhuis en de politie (ME) veel te wensen over. De Amsterdamse politie, aangevuld met pelotons uit alle delen van het land, kon niet adequaat optreden, want zij had te kampen met slecht werkende communicatiemiddelen, een euvel dat eerder in 1886 en ook vandaag de dag zich nog steeds voordoet bij onvoorziene problemen met de openbare orde (zoals een half jaar geleden in Haren).

Saillant detail op die kroningsdag: alle gezagsdragers (behalve de loco-burgemeester) waren aanwezig bij de abdicatie en durfden de Nieuwe Kerk niet te verlaten. Daarbinnen was er voor hen geen contact mogelijk met de buitenwereld en zij hadden in de kerk daarom ook geen idee waarom er politiesirenes en helicopterlawaai te horen waren. Alleen burgemeester Polak moest enkele malen naar een telefoon voor overleg met het crisiscentrum, zo schrijft *NRC Handelsblad* op 3 mei. Een enkele journalist in de Nieuwe Kerk had een radiootje bij zich, maar het was nog

De stadseditie van *Het Parool* van woensdag 30 april 1980, zoals die kort na 2 uur 's middags verscheen en al melding maakte van de slag om de Blauwbrug.

niet 2013, dus mobieltjes en Twitter bestonden nog niet. Live-verslag van de ongeregelde heden werd niet via de NOS-televisie uitgezonden; die richtte zich primair op de plechtigheid in de Nieuwe Kerk en het Paleis, zij het dat in de 'natuurlijke pauzes' eerder opgenomen beelden van de onlusten in de stad werden getoond. De radio deed dat wel, via de middengolfzender van Hilversum 2, waarop de VARA de hele dag uitzond (Paul Witteman en Hanneke Groenteman in de studio, schakelend met verslaggevers van STAD Radio Amsterdam in de reportagewagen) en zo iedereen in stad en land informeerde, inclusief de bemanning in de ME-busjes. Lokale omroepen, zoals STAD Radio Amsterdam, hadden in die jaren overdag nog geen zendtijd, ook niet op 30 april.

De kranten hebben nog de hele maand mei over deze dag en de nasleep ervan gepubliceerd, aanvankelijk met aanvullende berichten, later meer met beschouwingen. Op 30 mei was een van de laatste voorpaginaberichten te lezen, toen door de politierechter vonnis was gewezen voor het gooien met stenen naar de

NRC Handelsblad van donderdag 1 mei.

Mobiele Eenheid; de hoogste straffen waren 12 weken cel, waarvan 6 voorwaardelijk, voor een 21-jarige onderwijzer uit Sassenheim en een 26-jarige leraar uit Amsterdam (merk op hoe in 1980 deze twee beroepen nog werden onderscheiden!). De voorpagina van de dag erna meldde dat de VARA geen disciplinaire maatregelen zou nemen tegen haar medewerkers wegens de radio-uitzending. De verenigingsraad van de VARA heeft wel ingestemd met een resolutie van het hoofdbestuur, die veroordeelt dat de minister van Binnenlandse Zaken "zich niet heeft ontzien een hetze tegen de VARA te voeren door te suggereren dat deze omroep heeft opgeroepen tot straatterreur." (zie het bericht rechtsboven in *NRC Handelsblad* van 1 mei 1980).

Geïnteresseerden kunnen het volledige radioverslag bij ondergetekende nog eens naluisteren en de getoonde kranten inzien. De berichten in de afgebeelde voorpagina's zijn in de digitale versie van *Au Courant* goed leesbaar; dat geldt ook voor de 19de-eeuwse kranten van het openingsartikel van dit nummer.

Paul Klein